Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi

ISSN: 2651-2742
2026 - Cilt: 9 Sayı: 1
Sayfa: 130-151.

Dergi Web Sitesi: http://sitadergisi.cumhuriyet.edu.tr/tr/

Gönderilme Tarihi: 31.08.2026 | **Kabul Tarihi: 25.09.2026**

Derleme Makale (Review Article)

TÜRKİYE'DE SAĞLIK TURİZMİ ALANINDA YAPILAN SWOT ANALİZİ ÇALIŞMALARININ LİTERATÜR TARAMASI

Literature Review of Swot Analysis Studies in the Field of Health Tourism in Türkiye

1. Dr. Neriman NALDÖKEN[1]
TC Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sivas İl Müdürlüğü

2. Prof.Dr. Ümit ÇIRAKLI
Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü

3. Kader ÇETİK
Bakırçay Üniversitesi, Sağlık Kurumları İşletmeciliği, YL Öğrencisi

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de sağlık turizmi alanında il bazında gerçekleştirilen SWOT (GZFT) analizi çalışmalarını inceleyerek literatürde öne çıkan güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehdit unsurlarını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Çalışmada yalnızca belirli bir sağlık turizmi türüne odaklanan medikal turizm, yaşlı turizmi veya termal turizm gibi dar kapsamlı araştırmalar yerine, illerin sağlık turizmi potansiyelini genel çerçevede ele alan SWOT analizleri değerlendirmeye alınmıştır. Bu doğrultuda farklı iller üzerine yapılan çalışmalar karşılaştırmalı olarak incelenmiş; sağlık altyapısı, ulaşım olanakları, doğal kaynaklar, tanıtım faaliyetleri, yatırım düzeyi ve insan kaynağı gibi unsurların sağlık turizmi üzerindeki etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışmanın bir diğer amacı, sağlık turizmi alanında gerçekleştirilecek gelecekteki SWOT analizlerine katkı sağlayabilecek daha sistematik bir değerlendirme yaklaşımı geliştirmektir. Bu kapsamda SWOT analizinin her bir boyutu için kullanılabilecek standart soru kalıplarının oluşturulmasının literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Çünkü mevcut çalışmalar incelendiğinde, SWOT analizlerinde ortak bir değerlendirme çerçevesinin bulunmaması nedeniyle araştırmalar arasında yöntemsel farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir.

Literatürde sağlık turizmi alanında gerçekleştirilen SWOT analizleri incelendiğinde, analiz süreçlerinde ortak bir değerlendirme çerçevesinin ve standart soru kalıplarının bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, çalışmalar arasında yöntemsel farklılıkların ortaya çıkmasına

[1] **Sorumlu Yazar:** nerimannaldoken@hotmail.com

Önerilen Atıf: Naldöken, N., Çıraklı, Ü. ve Çetik, K. (2026). Türkiye'de sağlık turizmi alanında yapılan SWOT analizi çalışmalarının literatür taraması, *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi, 9*(1), 130-151.

neden olmakta ve elde edilen bulguların karşılaştırılmasını güçleştirmektedir. Dolayısıyla SWOT analizine yönelik standartlaştırılmış soru kalıplarının geliştirilmesi, literatürde önemli bir boşluğun giderilmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Turizmi, SWOT Analizi, Literatür Taraması

Abstract

The main purpose of this study is to evaluate the strengths, weaknesses, opportunities, and threats highlighted in the literature from a holistic perspective by examining the SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats) analysis studies conducted at the provincial level in the field of health tourism in Turkey. Instead of focusing on narrowly defined research in specific types of health tourism, such as medical tourism, senior tourism, or thermal tourism, this study evaluates the health tourism potential of provinces within a broader framework using SWOT analyses. Accordingly, studies conducted on different provinces are examined comparatively; the effects of factors such as healthcare infrastructure, transportation facilities, natural resources, promotional activities, investment level, and human resources on health tourism are investigated. Furthermore, another aim of the study is to develop a more systematic evaluation approach that can contribute to future SWOT analyses in the field of health tourism. In this context, it is believed that creating standard question patterns that can be used for each dimension of the SWOT analysis will contribute to the literature. Because when existing studies are examined, it is seen that methodological differences arise between studies due to the lack of a common evaluation framework in SWOT analyses.

When SWOT analyses conducted in the field of health tourism in the literature are examined, it is seen that there is no common evaluation framework or standard question patterns in the analysis processes. This situation leads to methodological differences between studies and makes it difficult to compare the findings obtained. Therefore, developing standardized question formats for SWOT analysis could help fill a significant gap in the literature.

Keywords: Health Tourism, SWOT Analysis, Literature Review

Giriş

Geçmişte turistik seyahatlerin temel amacı daha çok yeni yerler görmek, farklı destinasyonları keşfetmek ve denize girmek gibi aktivitelerden yararlanmakken; günümüzde bu anlayışın değiştiği görülmektedir. Günümüz turistleri artık yalnızca tatil yapmak için değil, aynı zamanda sağlık ihtiyaçlarına yönelik olarak da seyahat etmektedir. Bu kapsamda gidilen ülkelerin iklim koşulları, doğal kaynakları ve sahip oldukları tıbbi imkanları da tercih sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Edinsel & Adıgüzel, 2014, akt. Oğuzbalaban & Yorulmaz, 2025). Bu kapsamda konu Türkiye'nin farklı bölgelerindeki sağlık turizmi ile ilgili yapılan SWOT analizi çalışmalarının ortak bulgularının değerlendirilmesi yönüyle değerlendirilmiştir.

1. Sağlık Turizmi

Bireylerin tedavi görmek ya da sağlıklarını korumak amacıyla yaşadıkları yerden ayrılarak başka bir bölgede konaklamaları, sağlık turizmi olarak adlandırılan özel bir turizm türünün gelişmesine zemin hazırlamıştır. Bu alan, yalnızca sağlık sorunu yaşayan bireyleri değil, aynı

zamanda sağlığını korumaya ve geliştirmeye önem veren kişileri de kapsayan geniş bir hedef kitleye sahiptir (Aydın, 2012). Sağlık turizmi, bireylerin sağlıklarını geliştirmek ya da mevcut sağlık durumlarını korumak amacıyla, genellikle yaklaşık üç haftalık (21 günlük) bir süre için yer değiştirerek doğal kaynaklara sahip tesislerde konakladıkları bir hareketlilik biçimidir. Bu süreçte bireyler, tedavi hizmetlerinden (kür uygulamalarından) yararlanmanın yanı sıra konaklama, beslenme ve dinlenme gibi temel gereksinimlerini de karşılamaktadır (Boz, 2004, akt. Aydın, 2012). Kişilerin sağlık hizmeti almak amacıyla başka ülkelere yönelme sebepleri şu şekildedir (SB, 2012, akt. Yiğit & Demirbaş, 2020);

- Kişinin yaşadığı ülkede ileri tıbbi teknolojiye veya yeterli uzman sağlık personeline ulaşamaması,
- Tedavi sürecini turistik bir deneyimle birleştirme isteği,
- Daha yüksek standartlarda ve nitelikli sağlık hizmeti arayışı,
- Estetik operasyonlar ya da kısırlık gibi hassas tedavilerin kendi çevresi tarafından bilinmesini istememesi,
- Kendi ülkesinin iklimsel ve coğrafi koşullarının yetersiz bulunması ve buna ek olarak bireyin farklı doğa, kültür ve tarihleri keşfetme isteği,
- Engelli, yaşlı ve kronik rahatsızlığı bulunan kişilerin tedaviyi başka bir ülkede almayı tercih etmesi,
- Madde bağımlılığı olan bireylerin tedavi için farklı ülkeleri tercih etmeleri,
- Bireyin hayatta kalma isteği ve yaşam umudunu sürdürme arzusu.

1.1. Sağlık Turizmi Türleri

Sağlık turizmine katılan kişilerin farklı ihtiyaç ve beklentilerle sağlık hizmeti alma eğiliminde olmaları, bu alanın zaman içinde çeşitlenmesine zemin hazırlamıştır (Karatana & Özsarı, 2013, akt. Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021). Günümüzde turistler, bir yandan dünyanın çeşitli ülkelerinde bulunan ve uluslararası düzeyde bilinen hastane ve kliniklerde önemli tıbbi işlemler yaptırabilmekte, diğer yandan ise dinlenme, tedavi olma, kilo kontrolü sağlama, formunu koruma veya gevşeme amacıyla termal kaynakların yer aldığı bölgelere seyahat edebilmektedir (Kahraman & Türkay, 2006, akt. Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021). Bu gelişmelere paralel olarak ülkeler, sahip oldukları imkânları ön plana çıkararak sağlık turizminden daha fazla pay almak istemiş ve bu doğrultuda sağlık turizmini farklı alt başlıklar altında sınıflandırmıştır (Yavuz, 2018, akt. Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021);

- Yaşlı Turizmi (Geriatri)
- Medikal (Tıbbi) Turizm
- Termal (Kaplıca) Turizm
- Spa-Wellness
- Engelli turizmi

1.1.1. Yaşlı Turizmi (Geriatri)

Geriatri olarak da adlandırılan yaşlı turizmi, ileri yaştaki bireylerin tedavi olmak ve ihtiyaç duydukları bakımı karşılamak amacıyla ikamet ettikleri yerlerden farklı bir şehir ya da ülkeye yaptıkları seyahatleri kapsayan bir sağlık turizmi türüdür (Özsarı & Karatana, 2013). Ortalama

yaşam süresinin artmasıyla birlikte yaşlı nüfus giderek çoğalmakta ve bu durum sağlık hizmetlerine olan talebi artırmaktadır. Yaşlı bakımının gelişmiş ülkelerde oldukça maliyetli olması, bireylerin daha düşük maliyetli hizmet sunan ülkelere yönelmesine neden olmaktadır. Yaşlı turizmi kapsamında ise rehabilitasyon hizmetleri, kronik hastalık yönetimi, palyatif bakım ve sağlıklı yaşlanma odaklı programlar sunulmaktadır (Tontuş, 2025).

1.1.2. Medikal (Tıbbi) Turizm

Medikal turizm, bireylerin bulundukları bölgelerde tedavi maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle daha uygun fiyatlı ve gelişmiş sağlık hizmetleri sunan yabancı ülkelere giderek tedavi olma amacıyla gerçekleştirdikleri bir faaliyet olarak tanımlanır (Acar et al., 2012, akt. Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021). Medikal turizmde en çok tercih edilen işlemler arasında yüz germe, saç ekimi ve burun ameliyatları öne çıkarken; radyoterapi gibi tedavilerin yanı sıra böbrek, karaciğer ve kalp nakilleri de sıkça gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte kalp ve damar cerrahisi, diş ve göz tedavileri ile diyaliz uygulamaları da bu kapsamda yaygın olarak yapılmaktadır (Altın et al., 2012). İnsanlar, sağlık hizmeti almak için kendi yaşadıkları yerin dışına çıkmayı (yani medikal turizmi) çeşitli avantajlar nedeniyle tercih ederler. Bu tercihte en önemli belirleyiciler; daha düşük maliyet, daha kaliteli ve ileri teknolojiye sahip tedavi imkânları, uzman sağlık personeli, daha kısa bekleme süreleri ve ulaşım kolaylığı gibi faktörlerdir (Bayar, 2019)

1.1.3. Termal (Kaplıca) Turizm

Termal turizm, mineral yönünden zengin sıcak su ve çamur kaynaklarının, bölgenin iklim özellikleriyle birlikte değerlendirilerek sağlık üzerinde olumlu etkiler sağlamayı amaçlayan bir turizm türüdür. Bu süreçte kür uygulamaları, uzman hekimlerin kontrolünde; egzersiz, fizik tedavi, rehabilitasyon, psikoterapi ve beslenme düzenlemeleriyle desteklenmektedir (T.C. Turizm Bakanlığı, 1993, akt. Buluk Eşitti & Yıldırım, 2024).

Türkiye'de termal su kaynaklarının daha etkin değerlendirilmesi ve bu doğrultuda turizmin geliştirilmesi amacıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı kapsamında bir Termal Turizm Master Planı hazırlanmıştır. Söz konusu planın ilk aşamasında dört ayrı bölge belirlenmiş ve bu bölgelerdeki termal turizm potansiyeli ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Bu kapsamda, dört ana bölgede yer alan 17 ili içine alacak şekilde toplam 42 kaplıca alanı ya yeni turizm merkezi olarak ilan edilmiş ya da mevcut merkezlerin sınırları genişletilmiştir. Bunun yanı sıra, ülke genelinde jeotermal potansiyel taşıyan alanlar tespit edilerek genel planlama yaklaşımı doğrultusunda bugüne kadar toplam 72 Termal Turizm Merkezi ilan edilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021, akt. Çetin, 2022).

1.1.4. Spa-Wellness

SPA kavramı, suyun sağlığa olan katkısından hareketle, iyi olma hâlinin yalnızca fiziksel değil aynı zamanda ruhsal açıdan da desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Apaydın, 2009, akt. Bilgiçli, 2024). Günümüzde SPA uygulamaları, değişen tüketici beklentileri doğrultusunda gelişmiş; yalnızca rahatlama ve tedaviyle sınırlı kalmayıp, güzellik ve genç kalmaya yönelik uygulamaları da kapsar hâle gelmiştir. Beden ve zihin dengesini güçlendirmeyi amaçlayan hidroterapi, masaj, refleksoloji ve akupunktur gibi tamamlayıcı ve alternatif yöntemlerin yanı sıra; manikür, pedikür ve egzersiz gibi bakım odaklı uygulamalar da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Bu tür hizmetleri içeren turizm faaliyetlerine olan ilgi giderek artmaktadır. SPA ve wellness turizmi ise yılın her döneminde gerçekleştirilebilmesi

sayesinde, sağlık turizminin temel hedeflerinden biri olan turizmin on iki aya yayılması anlayışına katkı sağlamaktadır (Siner & Torun, 2020, akt. Bilgiçli, 2024).

1.1.5. Engelli Turizmi

Engelli turizmi; hareket kısıtlılığı olan, görme ya da işitme engeli bulunan ve zihinsel farklılıkları olan bireylerin ihtiyaçları dikkate alınarak düzenlenen turizm hizmetlerini, ürünlerini ve fiziksel ortamları kapsar. Bu anlayış, herkesin turizm etkinliklerine bağımsız şekilde katılabilmesini ve diğer bireylerle eşit koşullarda deneyim yaşayabilmesini sağlar (Yıldız et al., 2017, akt. Buluk Eşitti & Yıldırım, 2024). 2022 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayımlanan küresel rapora göre, dünya genelinde yaklaşık 1,3 milyar engelli birey bulunduğu ve bu sayının dünya nüfusunun %16'sına karşılık geldiği belirtilmiştir (World Health Organization, 2022, akt. Yıldırım & Bozkurt, 2025).

2. Türkiye'de Sağlık Turizmi

Türkiye'de sağlık turizminin gelişim süreci incelendiğinde, bu alana yönelik politikaların zaman içinde kademeli olarak şekillendiği görülmektedir. Buna göre Türkiye' de sağlık turizmi alanında yapılan çalışmalar şu şekilde özetlenebilir (Dursun et al., 2011, akt. Burtan Doğan & Aslan, 2019);

- 1990–2000 yılları arasında sağlık turizmi kavramı ilk kez tartışılmaya başlanmıştır.
- 2000–2005 döneminde konu, medya aracılığıyla daha geniş kitlelerin gündemine girmiştir.
- 2005–2008 yılları arasında sağlık turizmi kapsamında özellikle medikal turizm ön plana çıkmıştır.
- 2005–2010 sürecinde kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları nezdinde sağlık turizmine yönelik farkındalık artmıştır.
- 2010–2014 döneminde sağlık turizmi, stratejik plan ve eylem programlarında yer almaya başlamıştır.
- 2010 yılında Sağlık Bakanlığı bünyesinde Sağlık Turizmi Koordinatörlüğü kurulmuştur.
- Aynı yıl içerisinde sağlık turizmine ilişkin ilk yasal düzenlemeler yürürlüğe konulmuştur.
- 2011/41 sayılı Genelge ile birlikte konuya ilişkin çeşitli yönetmelikler yayımlanmıştır.
- Sağlık turizmi, Sağlık Bakanlığı'nın 2023 vizyonu kapsamında öncelikli alanlardan biri olarak belirlenmiştir.
- Hükümet programlarında sağlık turizmine yer verilmiştir.
- Dünya Sağlık Örgütü, Türkiye'nin sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu vurgulamıştır.
- Bu gelişmeler doğrultusunda sağlık turizmi, zamanla bir kamu politikası haline gelmiştir.

3. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye'de sağlık turizmi alanında il bazında hazırlanmış SWOT (GZFT) analizi çalışmalarına ulaşılmış ve bu çalışmalar sistematik biçimde

incelenmiştir. Veriler, Google Akademik üzerinden gerçekleştirilen literatür taraması sonucunda elde edilmiştir. Literatür taraması sürecinde sağlık turizmini genel anlamda ele alan çalışmalar değerlendirmeye dahil edilmiş; yalnızca belirli bir alt turizm türüne odaklanan araştırmalar kapsam dışında bırakılmıştır. İncelenen çalışmalar; güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler başlıkları altında analiz edilerek ortak noktalar ve farklılıklar belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda illerin sağlık turizmi açısından öne çıkan avantajları, gelişime açık yönleri ve karşı karşıya kaldıkları risk unsurları karşılaştırmalı şekilde değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmalar incelenirken SWOT analizlerinde kullanılan ifadelerin ve değerlendirme ölçütlerinin farklılık gösterdiği görülmüş; bu durum sağlık turizmi alanında standart soru kalıplarının eksikliğine işaret eden önemli bir bulgu olarak değerlendirilmiştir.

4. Literatür Taraması

Doğal kaynakların etkin biçimde değerlendirilmesi, sağlık turizminin gelişimi açısından temel koşullardan biri olarak görülmektedir. Nehirler, göller, orman alanları, şifalı ve termal sular ile çeşitli bitki örtüsü gibi unsurlar, bireylerin fiziksel ve ruhsal iyilik hâlinin desteklenmesinde önemli rol oynamakta; bu yönüyle sağlık turizminin gelişimi ve sürdürülebilirliği üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmaktadır (Özgürel et al., 2023, akt. Pehlivanoğlu & Ergün, 2026).

Assaf ve Josiassen 2011 yılında yaptıkları araştırmada turizm performansını etkileyen temel unsurları ortaya koymayı ve bu unsurları önem sırasına göre değerlendirmeyi hedeflemiştir. Bu amaçla hem kapsamlı bir literatür incelemesi yapılmış hem de sektör uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmada kırk ülkeye ait veriler kullanılarak Veri Zarflama Analizi (DEA) ile birlikte regresyon analizleri uygulanmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, turizm performansını etkileyen hem olumlu hem de olumsuz faktörlerin ve bunların alt boyutlarının belirlendiğini göstermektedir. Buna göre, tüm etkenler birlikte değerlendirildiğinde en üst sırada "Turizmde Fiyat Rekabetçiliği", ardından "Ekonomik Koşullar" ve "Eğitim ile İş Becerileri" yer almıştır. Diğer değişkenler de sürece dahil edildiğinde ise sıralamanın "Turizm ve ilgili altyapı", sonrasında "Güvenlik ve Sağlık" ve en sonunda "Kamu Politikaları" şeklinde şekillendiği görülmüştür (Assaf & Josiassen, 2011, akt. Çetin, 2022).

Özer ve Sonğur 2012 yılında Türkiye'nin sağlık turizmindeki konumunu incelemeyi amaçlamış ve bu kapsamda sağlık turizmi kavramını ayrıntılı biçimde ele alarak ülkenin dünya genelindeki yeri ile ekonomik etkilerini değerlendirmiştir. Çalışmada, 2003-2009 yılları arasında yurtdışına tedavi amacıyla giden Türk vatandaşları, Türkiye'ye gelen yabancı hastalar ve gurbetçilerin sağlık harcamaları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin hem medikal hem de termal turizm alanında çok sayıda ülkeye hizmet sunarak önemli düzeyde gelir elde ettiğini göstermektedir. Buna bağlı olarak ülkenin sağlık turizminde uluslararası ölçekte dikkat çeken bir konuma ulaştığı ifade edilmiştir. Ayrıca 2012/4 sayılı tebliğ kapsamında sağlık sektörüne sağlanan döviz kazandırıcı desteklerin, sağlık turizminin gelişimine olumlu katkı sağladığı vurgulanmıştır Özer & Sonğur, 2012, akt. Çetin, 2022).

Korkmaz ve arkadaşları 2014 yılında ortaya koyduğu çalışmada 2004-2013 dönemine ait sağlık harcamaları ile sağlık turizmine ilişkin verileri ve yerli-yabancı bireylerin dağılımını inceleyerek Türkiye'de sağlık turizminin sağlık sistemi içerisindeki konumunu ve etkilerini analiz etmeyi amaçlamıştır. Çalışmada frekans tabloları ve regresyon analizlerinden

yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre sağlık turizmi kapsamında en fazla tercih edilen kurumların özel hastaneler olduğu belirlenmiştir. Türkiye'ye en çok sağlık turisti gönderen ülkeler arasında Bulgaristan, Almanya ve Irak'ın öne çıktığı görülmüştür. Gelen ziyaretçilerin ağırlıklı olarak göz hastalıkları ve onkoloji alanlarında tedavi aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca sağlık turizmi gelirlerinin turist sayısındaki artışla birlikte yükseliş gösterdiği ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra 2013 yılında Türkiye'ye sağlık amacıyla gelen kişilerin yaklaşık %70'inin yabancı uyruklulardan oluştuğu ve bu durumun sağlık turizmi gelirlerinde önemli bir artış sağladığı ifade edilmiştir (Korkmaz et al., 2014, akt. Çetin, 2022).

Karababa 2017 yılında Türkiye'de sağlık turizmini şekillendiren ekonomik faktörleri teknik bir çerçevede değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda hem küresel ölçekte hem de Türkiye özelinde sağlık turizmine etki eden ekonomik değişkenler farklı zaman dilimleri dikkate alınarak karşılaştırmalı biçimde analiz edilmiştir. Çalışmada, Türkiye'ye coğrafi olarak yakın ülkeler ile turist gönderen ve sağlık harcamalarında farklı finansman modelleri kullanan ülkelere ait veriler incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, bazı ekonomik sorunların sağlık turizminin ortaya çıkışında ve gelişim sürecinde önemli bir etken olduğunu ve Türkiye açısından bu alanın kayda değer bir pazar fırsatı sunduğunu göstermektedir (Karababa, 2017, akt. Çetin, 2022).

Merdivenci ve Karabaş'ın 2020 yılında ortaya koyduğu çalışmada bulanık mantık yaklaşımı kullanılarak sağlık turizmini etkileyen temel unsurlar ele alınmıştır. Bu kapsamda, sağlık turizmi alanında faaliyet gösteren işletmeler DEMATEL yöntemi ile analiz edilerek değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, sağlık turizmi performansını etkileyen toplam on dört farklı faktör belirlenmiştir. Bu kriterler içinde en etkili unsurların müşteri memnuniyeti, hizmet kalitesi ve rekabet olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık, çalışan memnuniyeti ile sosyal ve çevresel perspektiflerin daha düşük önem düzeyine sahip olduğu ve listenin alt sıralarında yer aldığı tespit edilmiştir (Merdivenci & Karabaş, 2020, akt. Çetin, 2022).

Çetin'in 2022 yılında sağlık turizminin hangi dönemlerde öne çıktığını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada elde edilen bulgulara göre, Türkiye'de sağlık turizmi performansının en yüksek seviyeye ulaştığı yılların 2017, 2016 ve 2019 olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık, en düşük performansın görüldüğü yılların ise 2004, 2005 ve 2006 olduğu belirlenmiştir. (Çetin, 2022).

Kütüklü ve Şahin'in 2024 yılında yaptığı çalışmada Türkiye'nin sahip olduğu doğal güzellikler, zengin jeotermal kaynaklar ve elverişli iklim koşulları sayesinde termal turizm açısından önemli bir destinasyon olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmalarında ise Balıkesir'de faaliyet gösteren termal otellere yönelik müşteri değerlendirmelerini inceleyerek bu veriler doğrultusunda analiz gerçekleştirmişlerdir (Kütüklü & Şahin, 2024, akt. Pehlivanoğlu & Ergün, 2026).

Avşar 2024 yılında yaptığı çalışmada Türkiye'nin alanında yetişmiş uzman insan gücü, kaliteli turizm altyapısı, uygun iklim koşulları, stratejik coğrafi konumu ve sahip olduğu doğal kaynaklar sayesinde sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'de sağlık turizminin gelişimini ve önemini incelemek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğini kullanmıştır (Avşar, 2024, akt. Pehlivanoğlu & Ergün, 2026).

5. SWOT Analizi

SWOT analizi bir kurumun ya da mevcut bir durumun hem içsel özelliklerini hem de dış çevre koşullarını bütüncül bir şekilde değerlendirmeye imkân sağlayan sistematik bir yöntemdir. SWOT Analiz, güçlü ve zayıf yönler üzerinden iç yapıyı ortaya koyarken; fırsat ve tehditler aracılığıyla dış çevrenin etkilerini ortaya koyar. Bu yönüyle SWOT, yalnızca mevcut durumun betimlenmesini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda stratejik karar alma süreçlerine de katkı sunan önemli bir analitik araç olarak değerlendirilmektedir (Çoban & Karakaya, 2020, aktaran Demir & Sezgin, 2020). SWOT analizi yalnızca mevcut durumu ortaya koymakla kalmayıp, zayıf yönler üzerinden olası tehditleri önceden öngörmeye ve güçlü yönler aracılığıyla da fırsatları değerlendirmeye imkân tanıyan stratejik bir analiz sürecidir (Eriş, 2019). Bu yöntem, İngilizce terimlerin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır (Aktan, 1999; Certo, 1994, akt. Demir & Sezgin, 2020).

S: Strength → güçlü yanlar, avantajlı özellikler
W: Weaknesses → zayıf noktalar, geliştirilmesi gereken yönler
O: Opportunities → mevcut fırsatlar, değerlendirilebilecek imkânlar
T: Threats → olası riskler, karşılaşılabilecek tehlikeler

Tablo 1: Çalışmada İncelenen İllerin Tablosu

Makalenin Yazarları/ Yayın yılı	**Makalenin Başlığı**	**Makalenin Bulguları**
Yorulmaz, M., & Söyler, S. (2020)	Sağlık Turizmi SWOT Analizi: Adana İli Örneği	Adana'nın sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu, özellikle sağlık altyapısı ve hizmet kapasitesiyle öne çıktığı; buna karşın tanıtım eksikliği ve turizmle yeterli düzeyde bütünleşememe gibi sorunların bu potansiyelin etkin şekilde kullanılmasını sınırladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle, ilin sağlık turizminde daha güçlü bir konuma gelebilmesi için tanıtım faaliyetlerinin artırılması ve sektörler arası koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.
Gürcan, N., Bostan, A., & Dilek, A. (2023)	Aydın İlinde Sağlık Turizm Sektörünün SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi	Aydın ili, sağlık turizmi açısından önemli doğal kaynaklara ve uygun iklim koşullarına sahip olup yüksek bir potansiyel taşımaktadır. Ancak yapılan SWOT analizi, bu potansiyelin yeterince değerlendirilemediğini göstermektedir. Tanıtım eksikliği ve altyapı yetersizlikleri temel sorunlar olarak öne çıkarken, artan sağlık turizmi talebi önemli bir fırsat sunmaktadır. Sonuç olarak, Aydın'ın sağlık turizminde gelişebilmesi için tanıtımın güçlendirilmesi ve yatırımların artırılması gerekmektedir.
Tuna, H., & Tuna, A. (2024)	Bolu İlinin Sağlık Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi ve Sağlık Turizminin Çeşitlendirilmesi	Bolu, medikal turizm, termal turizm ve yaşlı turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Kaplıcalar, yaylalar ve doğal çevre yapısı ilin sağlık turizmi açısından güçlü yönlerini oluşturmaktadır. Buna karşın tanıtım eksikliği, nitelikli personel yetersizliği, akredite tesis eksikliği ve yatırım azlığı gibi sorunlar öne çıkmaktadır. SWOT analizi sonuçları, Bolu'nun özellikle büyük şehirlere yakınlık, doğal zenginlik ve uygun fiyat gibi avantajlara sahip olduğunu; ancak bu avantajların yeterince değerlendirilemediğini göstermektedir.
Buluk Eşitti, B. B., & Yıldırım, E. (2024)	Çanakkale İlinin Sağlık Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi	Çanakkale, sağlık turizmi açısından sahip olduğu doğal, kültürel ve coğrafi avantajlarla önemli bir potansiyel taşımaktadır. Bununla birlikte, mevcut altyapı yetersizlikleri ve tanıtım eksiklikleri bu potansiyelin etkin şekilde kullanılmasını sınırlamaktadır. Çalışmada, güçlü yönlerin ve ortaya çıkan fırsatların birlikte değerlendirilmesinin ilin sağlık turizmi açısından gelişimini destekleyebileceği ifade edilmektedir.
Dalkıran, G. B., & Göncü, K. K. (2023)	Ekonomik Sürdürülebilirlik Açısından Sınır Şehirlerinde Sağlık	Edirne, sağlık altyapısı, ulaşım avantajları ve turizm potansiyeliyle özellikle medikal turizm alanında güçlü bir konuma sahiptir. Özel hastane sayısının sınırlı olması ve ulaşımın büyük ölçüde karayoluna dayanması bazı eksiklikler oluştursa da döviz kuru ve sınır geçiş

	Turizmi Pazarının SWOT AHP Yöntemiyle Analizi: Edirne Örneği	kolaylıkları önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu çerçevede, uygun stratejiler ve planlı tanıtım çalışmalarıyla şehrin medikal turizm başta olmak üzere sağlık turizminde daha etkin ve sürdürülebilir bir konuma ulaşabileceği değerlendirilmektedir.
Demir, Ö., & Sezgin, E. E. (2020)	Elâzığ ilinin sağlık turizmi açısından SWOT analizi ile değerlendirilmesi	Elazığ'ın sağlık turizmi açısından özellikle üniversite hastanesi, sağlık altyapısı ve termal kaynaklarıyla önemli bir potansiyele sahip olduğu belirtilmektedir. Buna karşın tanıtım eksikliği, yatırım yetersizliği ve nitelikli personel ihtiyacı temel sınırlılıklar olarak öne çıkmaktadır. SWOT analizi, mevcut güçlü yönlerin doğru planlama ile fırsata dönüştürülebileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, sağlık turizminin gelişmesi için tanıtımın artırılması, altyapının güçlendirilmesi ve kurumsal iş birliğinin sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır.
Bozça, R., Çiftçi Kıraç, F., & Kıraç, R. (2017)	Sağlık turizmi SWOT analizi: Erzincan	Makalenin sonucuna göre Erzincan, kaplıcalar ve doğal kaynakları sayesinde sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak tanıtım eksikliği, altyapı yetersizliği ve yatırım azlığı bu potansiyelin kullanılmasını sınırlamaktadır. Sonuç olarak, sağlık turizminin gelişmesi için tanıtımın artırılması, altyapının güçlendirilmesi ve planlı çalışmalar yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.
Yıldırım, A., & Bozkurt, İ. (2025)	Gaziantep İlinin Sağlık Turizmi Açısından SWOT Analizi	Gaziantep'in sağlık turizmi açısından sahip olduğu güçlü sağlık altyapısı, ulaşım imkânları ve kültürel zenginlikleri önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Bununla birlikte, tanıtım ve uluslararası pazarlama faaliyetlerindeki eksiklikler bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilememesine neden olmaktadır. Bölgesel riskler bazı tehdit unsurları oluşturmakla birlikte, uygun stratejiler geliştirildiği takdirde ilin sağlık turizminde rekabet gücünü artırabileceği değerlendirilmektedir.
Ekşi, G., & Demiral, Ş. (2025)	Kahramanmaraş Sağlık Turizmi SWOT Analiz	Kahramanmaraş, termal kaynakları, uygun iklimi, stratejik konumu ve sağlık personeli açısından sağlık turizmi için güçlü bir potansiyele sahiptir. Ancak tanıtım eksikliği, ulaşım ve konaklama altyapısındaki yetersizlikler ile kurumsal yapıdaki zayıflıklar bu potansiyelin etkin kullanılmasını engellemektedir. Ayrıca deprem sonrası yaşanan altyapı kayıpları da sektörü olumsuz etkilemiştir. Bu nedenle sağlık turizminin gelişmesi için koordineli planlama, yatırım ve tanıtım çalışmalarının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.
Tosun, N., & Arık, Y. (2024)	Kayseri İlinin Medikal Turizminde Marka Olma Yolculuğu: İnsan ve Yapay Zekâ Perspektifleri	Kayseri, sahip olduğu sağlık altyapısı ve nitelikli insan kaynağı ile medikal turizm açısından güçlü bir potansiyel barındırmaktadır. Bununla birlikte, bu potansiyelin sürdürülebilir bir markalaşma sürecine dönüşebilmesi için tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi ve daha bütüncül bir stratejik yaklaşımın benimsenmesi gerektiği ifade edilmektedir.
Dalahmetoğlu, K. B., & Çılgınoğlu, H. (2021)	Sağlık Turizm Değeri: Kastamonu Örneği	Kastamonu, termal kaynakları, sağlık kuruluşları, bakım merkezleri ve doğal zenginlikleriyle sağlık turizmi açısından güçlü bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyel henüz yeterince değerlendirilememektedir. Tanıtım eksikliği, altyapı yetersizlikleri ve planlama sorunları öne çıkan başlıca problemler arasındadır. Bu nedenle, kurumlar arası iş birliğinin artırılması, altyapının geliştirilmesi ve etkili tanıtım çalışmaları yapılması büyük önem taşımaktadır. Doğru adımlar atıldığı takdirde Kastamonu'nun sağlık turizminde daha güçlü ve rekabetçi bir konuma ulaşabileceği Öngörülmektedir.
Sağlık, E., & Hastaoğlu, F. (2022)	Kocaeli İlinin Sağlık Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi	Kocaeli sağlık turizmi açısından güçlü bir sağlık altyapısına ve nitelikli insan kaynağına sahip olduğu için önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ancak seyahat acentesi eksikliği, konaklama yetersizliği ve organizasyon sorunları gibi nedenlerle mevcut potansiyelin tam olarak değerlendirilememektedir; bu nedenle sağlık turizminin geliştirilmesi için altyapı, tanıtım ve sektörler arası koordinasyonun güçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bilgiçli, İ. (2024)	Sakarya İli Sağlık Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi	Sakarya, sağlık turizmi açısından potansiyele sahip bir il olmasına rağmen bu potansiyel henüz yeterince değerlendirilememiştir. Doğal kaynaklar ve konum avantajı önemli bir fırsat sunsa da altyapı eksiklikleri ve tanıtım yetersizliği gelişimi sınırlamaktadır. Gerekli yatırımların yapılması ve etkili tanıtım stratejilerinin geliştirilmesiyle Sakarya'nın sağlık turizmi alanında daha güçlü bir konuma gelmesi ön görülmektedir.
Eriş, H. (2019)	Şanlıurfa Sağlık Turizmi SWOT Analizi	Şanlıurfa sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir ancak altyapı, hizmet kapasitesi ve tanıtım eksiklikleri nedeniyle bu potansiyelin yeterince değerlendirilemediği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle, sağlık turizminin gelişebilmesi için yatırım ve organizasyon çalışmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada illere ilişkin genel bulgular özetlenmiş, sağlık turizmi potansiyeli ve mevcut durum ortaya konmuştur. Çalışma kapsamında ele alınan 14 il, SWOT analizi yapılarak incelenmiş; güçlü yönler başlığı altında en çok öne çıkan 8 madde belirlenerek değerlendirilmiştir (Tablo 2). Elde edilen veriler şu şekildedir:

- Ulaşım kolaylığı ve havalimanı erişimi, 12 ilde güçlü yönler arasında yer alırken Adana'da fırsatlar kısmında değerlendirilmiştir.
- Tarihi, kültürel miras ve doğal güzellikler unsuru, 12 ilde güçlü yönler arasında yer alırken Adana'da fırsatlar kısmında değerlendirilmiştir.
- Üniversite ve eğitim araştırma hastaneleri, 12 ilde güçlü yönler arasında yer alırken Kocaeli'nde fırsatlar kısmında değerlendirilmiştir.
- Uygun fiyat/maliyet avantajı, 9 ilde güçlü yönler arasında yer alırken Bolu ve Edirne'de fırsatlar kısmında değerlendirilmiştir.
- Sınır komşuluğu ve stratejik konum, 10 ilde güçlü yönler arasında yer almaktadır.
- Kapsamlı ve kaliteli sağlık hizmeti sunumu, 9 ilde güçlü yönler arasında yer almaktadır.
- Termal kaynaklar ve şifalı sular, 8 ilde güçlü yönler arasında yer almaktadır.
- Modern teknoloji ve gelişmiş cihaz altyapısı, 9 ilde güçlü yönler arasında yer almaktadır.

Güçlü yönlere ilişkin daire grafik incelendiğinde, çalışmalarda en sık tekrar eden unsurların güçlü sağlık altyapısı, termal kaynak varlığı, coğrafi konum avantajı ve uygun maliyetli sağlık hizmetleri olduğu görülmektedir. Özellikle Gaziantep, Adana ve Elâzığ gibi illerde gelişmiş hastane altyapısı dikkat çekerken; Bolu, Kahramanmaraş ve Aydın gibi illerde termal kaynaklar ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında üniversite hastanelerinin varlığı ve ulaşım kolaylığı da sağlık turizmi açısından önemli avantajlar arasında yer almaktadır. Elde edilen bulgular, Türkiye'nin sağlık turizmi açısından önemli doğal ve kurumsal kaynaklara sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 1. Güçlü Yönler Daire Grafiği

Tablo 2: Çalışmada incelenen illerin güçlü yönleri

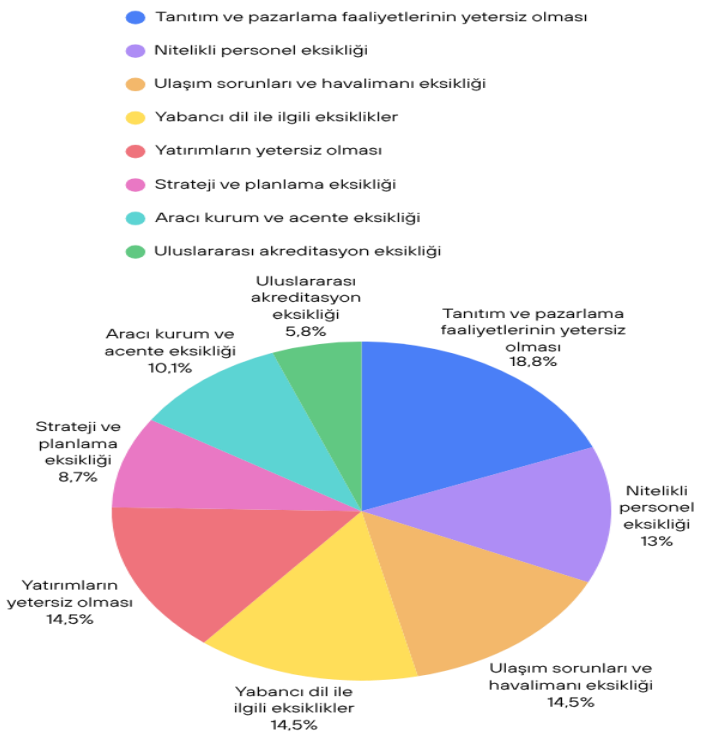
GÜÇLÜ YÖNLER								
	Ulaşım kolaylığı ve havalimanı erişimi	Tarihi, kültürel miras ve doğal güzellikler	Üniversite veya eğitim araştırma hastaneleri	Uygun fiyat/maliyet avantajı	Sınır komşuluğu ve stratejik konum	Kapsamlı ve kaliteli sağlık hizmeti sunumu	Termal kaynaklar ve şifalı sular	Modern teknoloji ve gelişmiş cihaz altyapısı
Adana			✓	✓		✓		✓
Aydın	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Bolu	✓	✓			✓	✓	✓	
Çanakkale	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Edirne		✓	✓		✓	✓		
Elâzığ	✓	✓	✓			✓	✓	✓
Erzincan	✓		✓				✓	✓
Gaziantep	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Kahramanmaraş	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Kayseri	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Kastamonu	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Kocaeli	✓	✓			✓			✓
Sakarya	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
Şanlıurfa	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Toplam	**12**	**12**	**12**	**9**	**10**	**9**	**9**	**9**

Zayıf yönler başlığı altında en çok öne çıkan 8 madde belirlenerek değerlendirilmiştir (Tablo 3). Elde edilen veriler şu şekildedir:

- Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yetersiz olması maddesi 13 ilde zayıf yönler kısmında yer alırken Adana'da tehditler kısmında değerlendirilmiştir.

- Nitelikli personel eksikliği, 9 ilde zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- Ulaşım sorunları ve havalimanı eksikliği, 10 ilde zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- Yabancı dil ile ilgili eksiklikler, 10 ilde zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- Yatırımların yetersiz olması, 10 ilde zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- Strateji ve planlama eksikliği, 6 ilde zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- Aracı kurum ve acente eksikliği, 7 ilde zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- Uluslararası akreditasyon eksikliği, 4 ilde zayıf yönler arasında yer alırken Kastamonu'da tehditler kısmında yer almaktadır.

Zayıf yönlere ilişkin grafik değerlendirildiğinde, sağlık turizmi alanında en sık tekrar eden sorunların tanıtım eksikliği, yabancı dil bilen personel yetersizliği, altyapı sorunları ve kurumsal koordinasyon eksikliği olduğu görülmektedir. Özellikle uluslararası tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması, birçok ilin sağlık turizmi potansiyelini tam anlamıyla kullanamamasına neden olmaktadır. Ayrıca sağlık çalışanlarının yabancı dil yeterliliğinin düşük olması ve sağlık turizmine yönelik uzmanlaşmış personel eksikliği dikkat çeken diğer sorunlar arasındadır. Bu bulgular, Türkiye'de sağlık turizminin gelişebilmesi için yalnızca sağlık altyapısının değil, insan kaynağı ve pazarlama faaliyetlerinin de güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 2. Zayıf Yönler Daire Grafiği

Tablo 3: Çalışmada incelenen illerin zayıf yönleri

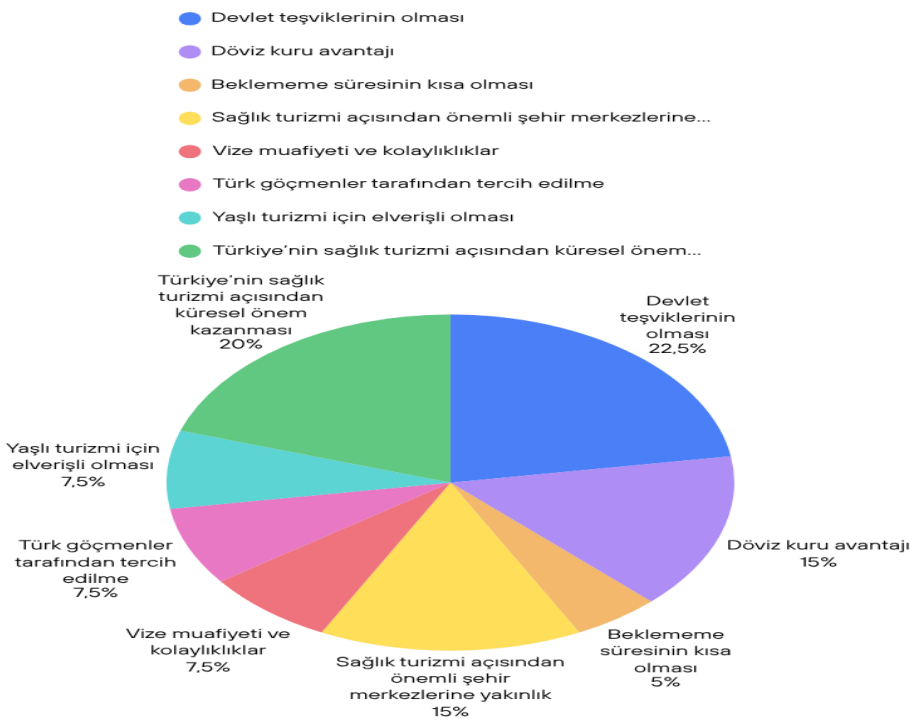
	ZAYIF YÖNLER							
	Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yetersiz olması	Nitelikli personel eksikliği	Ulaşım sorunları ve havalimanı eksikliği	Yabancı dil ile ilgili eksiklikler	Yatırımların yetersiz olması	Strateji ve planlama eksikliği	Aracı kurum ve acente eksikliği	Uluslararası akreditasyon eksikliği
Adana								
Aydın	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Bolu	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Çanakkale	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Edirne	✓		✓		✓		✓	✓
Elâzığ	✓		✓		✓			✓
Erzincan	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Gaziantep	✓						✓	
Kahramanmaraş	✓	✓		✓	✓			
Kayseri	✓	✓	✓	✓			✓	
Kastamonu	✓	✓	✓	✓		✓		
Kocaeli	✓		✓	✓	✓		✓	
Sakarya	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
Şanlıurfa	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Toplam	**13**	**9**	**10**	**10**	**10**	**6**	**7**	**4**

Fırsatlar başlığı altında en çok öne çıkan 8 madde belirlenerek değerlendirilmiştir (Tablo 4). Elde edilen veriler şu şekildedir:

- Devlet teşviklerinin olması, 9 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.

- Döviz kuru avantajı, 6 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.
- Türkiye'nin sağlık turizmi açısından küresel önem kazanması, 8 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.
- Sağlık turizmi açısından önemli şehir merkezlerine yakınlık, 6 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.
- Vize muafiyeti ve kolaylıklar, 3 ilde fırsatlar arasında yer alırken Erzincan'da güçlü yönler arasında yer almaktadır.
- Türk göçmenler tarafından tercih edilme, 3 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.
- Yaşlı turizmi için elverişli olması, 3 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.
- Bekleme süresinin kısa olması, 2 ilde fırsatlar arasında yer almaktadır.

Fırsatlara ilişkin grafik incelendiğinde, Türkiye'nin sağlık turizmi alanında uluslararası düzeyde giderek daha önemli bir konuma gelmesi dikkat çekici fırsat unsuru olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra döviz kuru avantajı, yaşlı nüfusun artması, devlet teşvikleri ve Türkiye'nin stratejik coğrafi konumu sağlık turizminin gelişimini destekleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Özellikle Ortadoğu, Avrupa ve Balkan ülkelerine yakınlık birçok il açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır. Ayrıca sağlık hizmetlerinin gelişmiş ülkelere kıyasla daha uygun maliyetli sunulması da Türkiye'nin rekabet gücünü artıran temel fırsatlardan biri olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 3. Fırsatlar Daire Grafiği

Tablo 4: Çalışmada incelenen iller için fırsatlar

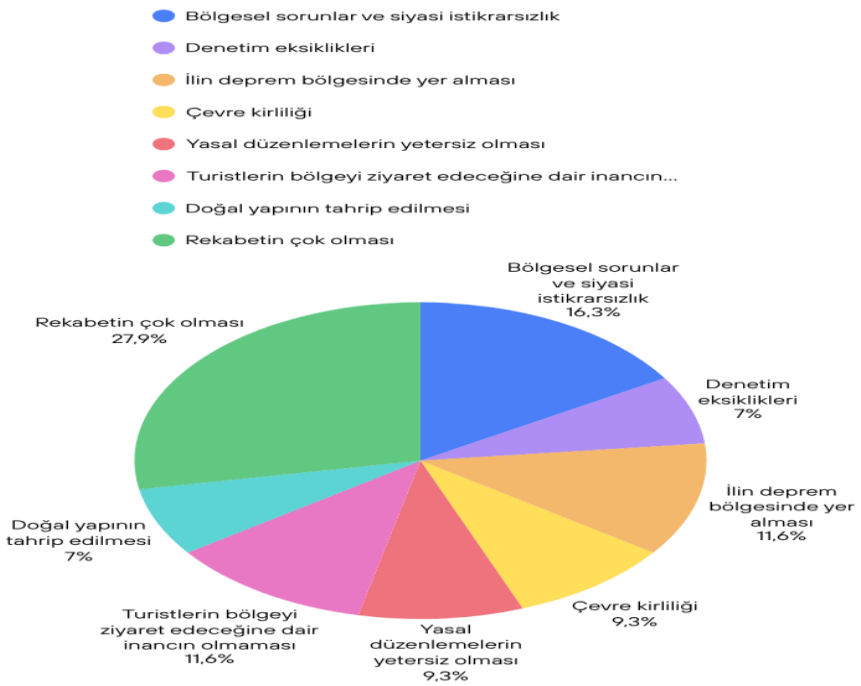
FIRSATLAR								
	Devlet teşviklerinin olması	Döviz kuru avantajı	Türkiye'nin sağlık turizmi açısından küresel önem kazanması	Sağlık turizmi açısından önemli merkezlere yakınlık	Vize muafiyeti ve kolaylıklar	Türk göçmenler tarafından tercih edilme	Yaşlı turizmi için elverişli olması	Bekleme süresinin kısa olması
Adana		✓	✓	✓	✓		✓	
Aydın	✓	✓			✓	✓		✓
Bolu			✓	✓				
Çanakkale	✓	✓	✓					
Edirne	✓	✓	✓		✓			
Elâzığ	✓							
Erzincan			✓					
Gaziantep				✓			✓	
Kahramanmaraş	✓							
Kayseri	✓		✓			✓		
Kastamonu	✓			✓			✓	
Kocaeli			✓	✓				
Sakarya	✓	✓		✓		✓		✓
Şanlıurfa	✓	✓	✓					
Toplam	**9**	**6**	**8**	**6**	**3**	**3**	**3**	**2**

Tehditler başlığı altında en çok öne çıkan 8 madde belirlenerek değerlendirilmiştir (Tablo 5). Elde edilen veriler şu şekildedir:

- Rekabetin çok olması, 12 ilde tehditler arasında yer almaktadır.
- Bölgesel sorunlar ve siyasi istikrarsızlık, 7 ilde tehditler arasında yer almaktadır.

- Yasal düzenlemelerin yetersiz olması, 4 ilde tehditler arasında yer alırken Kastamonu'da zayıf yönler arasında yer almaktadır.
- İlin deprem bölgesinde yer alması, 5 ilde tehditler arasında yer almaktadır.
- Çevre kirliliği, 4 ilde tehditler arasında yer almaktadır.
- Turistlerin bölgeyi ziyaret edeceğine dair inancın olmaması, 5 ilde tehditler arasında yer almaktadır.
- Doğal yapının tahrip edilmesi, 3 ilde tehditler arasında yer almaktadır.
- Denetim eksiklikleri, 3 ilde tehditler arasında yer alırken Kastamonu'da zayıf yönler arasında yer almaktadır.

Tehditlere ilişkin grafik değerlendirildiğinde, sağlık turizmi açısından en önemli tehdit unsurlarının büyük şehirlerle rekabet, bölgesel siyasi sorunlar, doğal afet riski ve sağlık alanındaki uluslararası rekabet olduğu görülmektedir. Özellikle İstanbul, Ankara ve Antalya gibi gelişmiş sağlık altyapısına sahip şehirlerle rekabet edilmesi, birçok ilin sağlık turizminden aldığı payı sınırlamaktadır. Bunun yanında deprem riski taşıyan bölgelerde yer alan iller için doğal afetler önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Ortadoğu'da yaşanan siyasi istikrarsızlıklar ve savaşlar da sağlık turizmi hareketliliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Elde edilen bulgular, sağlık turizminin sürdürülebilir gelişimi için yalnızca sağlık yatırımlarının değil, güvenlik, kriz yönetimi ve bölgesel planlamanın da önemli olduğunu göstermekte

Şekil 4.Tehditler Daire Grafiği

Tablo 5: Çalışmada incelenen iller için tehditler

	TEHDİTLER							
	Rekabetin çok olması	Bölgesel sorunlar ve siyasi istikrarsızlık	Yasal düzenlemelerin yetersiz olması	İlin deprem bölgesinde yer alması	Çevre kirliliği	Turistlerin bölgeyi ziyaret edeceğine dair inancın olmaması	Doğal yapının tahrip edilmesi	Denetim eksiklikleri
Adana	✓	✓						
Aydın	✓	✓	✓					✓
Bolu			✓	✓	✓		✓	
Çanakkale	✓					✓		
Edirne	✓	✓	✓					
Elâzığ	✓	✓		✓		✓		
Erzincan	✓			✓		✓		
Gaziantep	✓	✓						
Kahramanmaraş	✓			✓	✓		✓	
Kayseri	✓	✓						✓
Kastamonu					✓		✓	
Kocaeli	✓			✓		✓		
Sakarya	✓		✓		✓			✓
Şanlıurfa	✓	✓				✓		
Toplam	**12**	**7**	**4**	**5**	**4**	**5**	**3**	**3**

6. Çalışmaların Genel Değerlendirmesi

İncelenen çalışmalar değerlendirildiğinde, Türkiye'de sağlık turizmi alanında yapılan SWOT analizlerinde bazı ortak temaların öne çıktığı görülmektedir. Çalışmaların büyük bölümünde güçlü yönler arasında gelişmiş sağlık altyapısı, termal kaynaklar, coğrafi konum

avantajı ve nitelikli sağlık personeli yer almaktadır. Buna karşılık tanıtım eksikliği, yabancı dil bilen personel yetersizliği, altyapı sorunları ve kurumsal koordinasyon eksikliği en sık tekrar eden zayıf yönler arasında bulunmaktadır. Özellikle büyük şehirlere yakın illerde ulaşım avantajı ön plana çıkarken, termal kaynaklara sahip illerde sağlık turizmi daha çok termal ve yaşlı turizmi ekseninde gelişmektedir. Kıyı ve sınır şehirlerinde ulaşım ve uluslararası erişim avantajı ön plana çıkarken, iç bölgelerde bulunan illerde termal kaynaklar ve doğal çevre sağlık turizminin temel çekicilik unsuru olarak öne çıkmaktadır.

7. Sağlık Turizmi SWOT Analizi İçin Soru Örnekleri

İncelenen çalışmalar değerlendirildiğinde, sağlık turizmi alanında gerçekleştirilen SWOT analizlerinde ortak ve standartlaştırılmış soru kalıplarının bulunmadığı görülmektedir. Çalışmalarda SWOT analizinin alt bileşenleri olan güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler farklı ölçütler üzerinden değerlendirilmiş; bu durum ise çalışmalar arasında yöntemsel farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Literatürde SWOT analizine yönelik standart soru kalıplarının bulunmaması, çalışmaların karşılaştırılmasını güçleştiren önemli bir boşluk olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, sağlık turizmi alanında gerçekleştirilecek SWOT analizlerinde daha sistematik ve karşılaştırılabilir değerlendirmeler yapılabilmesi amacıyla örnek standart soru önerileri geliştirilmiştir.

Güçlü Yönlere Yönelik Örnek Sorular

- İlin sağlık altyapısı sağlık turizmi açısından yeterli midir?
- Bölgede uluslararası standartlarda hizmet sunan sağlık kuruluşları bulunmakta mıdır?
- Nitelikli sağlık personeli yeterli düzeyde midir?
- Şehrin coğrafi konumu sağlık turizmi açısından avantaj sağlamakta mıdır?
- Bölgede sağlık turizmini destekleyen doğal veya termal kaynaklar bulunmakta mıdır?

Zayıf Yönlere Yönelik Örnek Sorular

- Sağlık turizmine yönelik tanıtım faaliyetleri yeterli düzeyde midir?
- Yabancı dil bilen personel sayısı yeterli midir?
- Sağlık turizmine yönelik ulaşım ve konaklama altyapısı yeterli midir?
- Sağlık turizmine yönelik aracı kuruluş sayısı yeterli midir?
- Kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon yeterli düzeyde midir?

Fırsatlara Yönelik Örnek Sorular

- Bölgenin sağlık turizmi yatırımları açısından gelişme potansiyeli bulunmakta mıdır?
- Devlet teşvikleri sağlık turizmini desteklemekte midir?
- Uluslararası hasta talebinde artış potansiyeli bulunmakta mıdır?
- Bölge farklı turizm türleriyle bütünleşmiş sağlık turizmi sunabilmekte midir?
- Döviz kuru avantajı sağlık turizmi açısından fırsat oluşturmakta mıdır?

Tehditlere Yönelik Örnek Sorular

- Yakın bölgelerde sağlık turizmi açısından güçlü rakip destinasyonlar bulunmakta mıdır?

- Ekonomik krizler sağlık turizmini olumsuz etkileyebilir mi?
- Doğal afet veya bölgesel güvenlik riskleri sağlık turizmini etkileyebilir mi?
- Sağlık çalışanı göçü hizmet kalitesini olumsuz etkileyebilir mi?
- Yasal düzenlemelerdeki eksiklikler sağlık turizmi faaliyetlerini sınırlandırmakta mıdır?

Önerilen bu soru kalıplarının sağlık turizmi alanında gerçekleştirilecek SWOT analizlerinde daha standart, sistematik ve karşılaştırılabilir değerlendirmeler yapılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

8. Sonuç ve Öneriler

Türkiye, sahip olduğu doğal kaynaklar, jeotermal zenginlik, nitelikli sağlık altyapısı ve stratejik coğrafi konumu sayesinde sağlık turizmi açısından güçlü bir potansiyele sahiptir. Ancak SWOT analizleri göstermektedir ki bu potansiyelin etkin şekilde kullanılabilmesi için bazı temel sorunların çözülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda öne çıkan öneriler şunlardır:

Altyapı ve Akreditasyon Güçlendirme

- Uluslararası akreditasyon (JCI vb.) sayısının artırılması, güvenilirliği ve tercih edilebilirliği yükseltecektir.
- Havalimanı ve ulaşım altyapısı eksik illerde yatırımlar önceliklendirilmelidir.

Tanıtım ve Pazarlama Stratejileri

- Ulusal ve uluslararası tanıtım kampanyaları artırılmalı, özellikle Ortadoğu ve Avrupa pazarlarına yönelik hedefli reklam çalışmaları yapılmalıdır.
- Dijital platformlarda sağlık turizmi bilgi portalları oluşturulmalı ve yabancı dil desteği sağlanmalıdır.

İnsan Kaynağı ve Eğitim

- Sağlık çalışanlarının yabancı dil ve kültürel iletişim becerileri geliştirilmelidir.
- Üniversitelerde sağlık turizmi odaklı lisansüstü programlar yaygınlaştırılmalıdır.

Aracı Kurumların Güçlendirilmesi

- Sağlık turizmi acentelerinin sayısı ve yetkinliği artırılmalı, yasal düzenlemelerle desteklenmelidir.
- Aracı kurumlar hem sağlık hizmeti hem de turistik planlamayı entegre şekilde sunmalıdır.

Bölgesel Rekabet ve İş birliği

- İstanbul, Ankara, Antalya gibi güçlü merkezlerle rekabet yerine iş birliği modelleri geliştirilmelidir.
- Bölgesel sağlık turizmi kümelenmeleri oluşturularak iller arası sinerji sağlanmalıdır.

Termal ve Doğal Kaynakların Entegrasyonu

- Termal turizm, SPA ve doğal tedavi yöntemleri sağlık turizmi paketlerine entegre edilmelidir.
- Kaplıca ve termal kaynakların sürdürülebilir kullanımı için çevresel koruma önlemleri alınmalıdır.

Kriz Yönetimi ve Güvenlik

- Sınır bölgelerinde yaşanan siyasi ve güvenlik sorunlarına karşı alternatif destinasyon planları yapılmalıdır.
- Pandemi ve salgın gibi küresel krizlere yönelik esnek senaryo planlamaları geliştirilmelidir.

Kaynakça

Altın, U., Bektaş, G., Antep, Z., & İrban, A. (2012). Sağlık turizmi ve uluslararası hastalar için Türkiye pazarı. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(3), 157–163.

Aydın, O. (2012). Türkiye'de alternatif bir turizm: Sağlık turizmi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(23), 91–96.

Bayar, K. (2019). Dünyada ve Türkiye'de sağlık turizminin önemi ve gelişimi: Antalya yöresi araştırması (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Bilgiçli, İ. (2024). Sakarya ili sağlık turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi (Evaluation of health tourism potential of Sakarya province). Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel, 7(2), 502–515.

Bozça, R., Çiftçi Kıraç, F., & Kıraç, R. (2017). Sağlık turizmi SWOT analizi: Erzincan. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(3), 157–163.

Buluk Eşitti, B. B., & Yıldırım, E. (2024). Çanakkale ilinin sağlık turizmi potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Journal of Academic Tourism Studies, 5(1), 79-92.

Çetin, O. (2022). Türkiye'nin sağlık turizmi performansının TOPSIS yöntemi ile değerlendirilmesi (2004–2019). *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *12*(4), 638–655.

Dalahmetoğlu, K. B., & Çılgınoğlu, H. (2021). Sağlık turizmi değeri: Kastamonu örneği. Turkish Studies – Social Sciences, 16(4), 1429–1448.

Dalkıran, G. B., & Göncü, K. K. (2023). Ekonomik sürdürülebilirlik açısından sınır şehirlerinde sağlık turizmi pazarının SWOT AHP yöntemiyle analizi: Edirne örneği. Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 23(3), 1642–1663.

Demir, Ö., & Sezgin, E. E. (2020). Elâzığ ilinin sağlık turizmi açısından SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 7(14), 111–129.

Doğan, B. B., & Aslan, A. (2019). Türkiye'de sağlık turizminin mevcut durumu ve ülke ekonomisine katkıları. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(18), 390–418.

Ekşi, G., & Demiral, Ş. (2025). Kahramanmaraş sağlık turizmi SWOT analizi. TOGÜ Erbaa Sağlık ve Yönetim Dergisi, 2(1), 82–98.

Eriş, H. (2019). Şanlıurfa sağlık turizmi SWOT analizi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18(71), 1278–1298.

Gürcan, N., Bostan, A., & Dilek, A. (2023). Aydın ilinde sağlık turizm sektörünün SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi, 8(2), 258–268.

Oğuzbalaban, G., & Yorulmaz, F. (2025). Seyahat acentalarının gözünden Türkiye sağlık turizminin SWOT analizi ile değerlendirilmesi. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, 10(1), 18–31.

Özsarı, H., & Karatana, Ö. (2013). Sağlık turizmi açısından Türkiye'nin durumu. Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi, 24(2), 136–144.

Pehlivanoğlu, F., & Ergün, E. (2026). Türkiye'de sağlık turizminin gelişimini etkileyen kritik unsurlar: DEMATEL yaklaşımıyla ampirik bir analiz. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 50, 92–106.

Sağlık, E., & Hastaoğlu, F. (2022). Kocaeli İlinin Sağlık Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Şura Akademi, 1 TURİZM, 105-113.

Tontuş, H. Ö. (2025, Mayıs). Sağlık turizmi nedir? İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, SATURK.

Tosun, N., & Arık, Y. (2024). Kayseri ilinin medikal turizminde marka olma yolculuğu: İnsan ve yapay zekâ perspektifleri. Erciyes Akademi, 38(4), 1058–1084.

Tuna, H., & Tuna, A. (2024). Bolu ilinin sağlık turizmi potansiyelinin SWOT analizi yöntemiyle değerlendirilmesi ve sağlık turizminin çeşitlendirilmesi [Evaluation of the health tourism potential of Bolu province through SWOT analysis and diversification of health tourism]. Journal of Tourism & Gastronomy Studies, 12(1), 245–265.

Yıldırım, A., & Bozkurt, İ. (2025). Gaziantep ilinin sağlık turizmi açısından SWOT analizi. Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 479–510.

Yiğit, A., & Demirbaş, M. B. (2020). Türkiye'de medikal turizmin gelişimine etki eden faktörlerin SWOT-AHP yöntemi ile tespit edilmesine yönelik bir araştırma. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 12(22), 173–192.

Yorulmaz, M., & Söyler, S. (2020). Sağlık turizmi SWOT analizi: Adana ili örneği. Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi, 6(2), 217–230.